

Stane:

Za celo leto K 30—
za pol leta K 15—
za četrt leta K 7.50
za 1 mesec K 2.50

Posamezna številka 80 vin.

Uredništvo in upravnništvo je v
Ptuj, Slovenski trg 3 (v starem
rotovžu), pritličje, levo.

Rokopisi se ne vrnejo.

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski tednik.

Štev. 31

Ptuj, 1. avgusta 1920

II. letnik

Naročnike našega lista prosimo,
da zaostalo naročnino takoj poravnajo!
Upravnništvo „PTUJSKEGA LISTA.“

Podraženje premoga pa naše gospodarske skrbi.

Pretekli teden je Trboveljska premogokopna družba neprijetno razburila vse ono prebivalstvo, ki s težavo zmaguje najnujnejše potrebščine za vsakdanje življenje. Menili smo, če že ni mogoče, da bi se znižale cene raznim pridelkom in blagu, ki ga neizogibno rabimo, se vsaj ne bodo vedno večale in večale. V tem mnenju nas je utrjevalo dejstvo, da so pri marsikakem blagu cene v resnici pale, da je torej vsaj nekoliko resnično, o čemer smo večkrat čitali in slišali, da je naša letošnja letina ugodna, da se boljša gospodarsko stanje naše države, kar se vidi najboljše že iz tega, da pridobivlje naš denar pri naših sosednih državah vedno večjo veljavo. Živeli smo tako v nekakem prepričanju, da so cene že dosegle svoj vrhunec.

Iz tega sna nas je vse nenadno vzdramilo silno podraženje premoga. Vsi vemo, da je premog ona velika sila, ki odločilno poseza v naše gospodarsko življenje. Premog rabijo po mestih in trgih, da ž njim kurijo, ker so drva predraga. Premog in edino premog potrebujejo naše železnice, ki nam dovažajo in prevažajo vsakovrstno blago. Premog rabi naša industrija za izdelavo svojega blaga. Brez premoga se naenkrat ustavi naše gospodarsko življenje, nastopi sila in stiska. Doživeli smo to, ko so premogokopni delavci ustavili za nekaj časa delo in ni bilo dobiti redno premoga. Po mestih so tožili in zmrzovali; železnice so omejile voznje, radi česar je nastalo pomanjkanje; tovarne niso mogle več delati in odpuščale svoje delavce. Vsakdo je takrat dobro uvidel, da je vse naše gospodarsko življenje zares in v veliki meri odvisno od premoga.

Sedaj pa pride Trboveljska premogokop-

Kako je kmet gosi delil.

Reven mužik (kmet na Ruskem) ni imel kruha; namenil se je, da gre prosit kruha h gospodu. Da pa ne bi šel prazen, zakolje gos, jo speče in mu jo nese. Gospod sprejme gos in reče seljaku: „Bog ti povrni, mužik, za gos; samo ne vem, kako naj si tvojo gos razdelimo, inam namreč ženo, dva sina in dve hčeri. Kako naj si jo delimo, ne da bi koga oškodovali?“ Mužik reče: „Jaz vam jo razdelim.“ Prime nož, odrobi gosi glavo in reče gospodu: „Ti si glava vsemu domu; tebi gre glava.“ Potem odreže zadek in ga poda gospodinji, rekoč: „Tebi je doma sedeti in nadzirati gospodinjstvo; tebi gre zadek.“ Nato odreže nogi in ju poda sinoma: „Vama je treba okoli hoditi po očetovem gospodarstvu; vama torej bedri.“ A hčeram da perotnici, rekoč: „Vidve poletita kmalu za očetnega doma; zato vama perotnici. Ostanek pa vzamem zase! In vzela je ostalo gos.

na družba in podraži tako visoko svoj premog. Za tono (1000 kg) debelega premoga računa družba sedaj 523 K. Kake pa so bile cene premogu prej? Leta 1817 je stala tona še 19 K 87 v, za časa zloma oktobra 1918 pa 41 K 52 v. Polagoma se je nato cena dvignila in je dosegla koncem leta 1919 177 K 50 v. Februarja letos je šla cena na 302 K 50 v, sedaj pa zopet kar za 72% na 523 K. S sedanjim povišanjem stojimo 27 kratno nad ceno leta 1917.

Zakaj toliko podraženje? Vemo, da so se v tem času močno podražile tudi druge življenske potrebščine, toda najvažnejše niti zdaleka ne v toliki meri. Za živino smo dobivali okoli 3 K 1 kg, sedaj 10 K, ne pa 3 krat 27 K, to je 81 K; za zrnje okoli 1 K za 1 kg, sedaj 6 K, ne pa 27 K! Tudi druge potrebščine so se med tem časom izdatno podražile. Zato bi tudi noben pameten človek ne mogel ugovarjati, ako Trboveljska družba temu primerno podraži svoj premog. Pri prejšnjih povišanjih cen se je družba v resnici ozirala na to in dražila premog za toliko, kolikor več je potrebovala za svoje delavce in uradnike in kolikor več je stal material, ki ga rabi pri svojih podjetjih. Sedaj pa vemo, da se cene živilom in drugemu materialu, ki ga rabi družba, niso toliko povišale, da, v primeri s pomladanskimi cenami so se celo nekoliko znižale. Družba tudi ne namerava dosti povišati plač svojih delavcev. Izgovarja se s tem, da rabi denar za nove investicije, razširiti hoče svoje premogovnike, v Ljubljani zida svojo hišo. Jeli pa prav, da vse to, kar zgradi na novo družba, mera takoj dobiti plačano že v enem letu pri prodanem premogu? Kaj bi rekli o posestniku, ki mora tudi popravljati svoja splotja in dokupovati orodje, pa hoče razširiti svoje gospodarstvo, ko bi za svoje pridelke in živino pri prodaji naenkrat zahteval toliko, kolikor rabi za večje izdatke? Iz svojega premoženja mora posestnik plačati večje stroške, če pa nima premoženja, se mora zadolžiti. Trboveljska družba pa hoče drugače delati. V Ljubljani zida n. pr. hišo, ki jo bo stala 10 milijonov. Teh pa noče plačati iz

Gospod se je temu posmejal in dal mužiku kruha in denarja.

Zvedel pa je bogat seljak, kako se je gospod obdolžil revnemu kočarju za gos s kruhom in denarjem. Speče pet gosi in jih nese gospodu.

Gospod reče: „Bog ti poplačaj gosi! Toda imam ženo, dva sina in dve hčeri; vseh nas je šestero. Kako si naj enako razdelimo tvoje gosi?“ Bogati seljak se zamisli, ali nič si ne izmisli.

Tedaj pošlje gospod po revnega mužika in mu veli, naj deli. Revni kmet vzame gos, jo izroči gospodu z gospo, rekoč: „Tako: vas je z gosjo vred troje.“ Drugo gos da sinoma, rekoč: „Tudi vas je troje.“ Tretjo gos da hčeram: „Tudi vas je troje.“ Zase pa vzame ostali dve gosi in reče: „Glejte, tudi nas je troje. Tako je vse po pravici razdeljeno.“

Gospod se zasmee, navrže revnemu mužiku še kruha in denarja, bogatega seljaka pa nažene.

Po L. N. Tolstem.

svojega premoženja, nego zviša ceno premogu in sami Ljubljani bodo morali še letos dati 10 milijonov kron več za premog in tako bodo oni plačali hišo, ne pa družba.

Izračunili so, da dobi Trboveljska družba letos najmanj 72 milijonov, prihodnje leto pa 150 milijonov za svoj premog več, nego jo bo premog stal. Kdo pa naj plača te ogromne milijone? Odgovoriti moramo: Mi vsi. Ne samo oni, ki premog sami rabijo, nego tudi vsi oni, ki premoga morda niti ne vidijo. Zakaj železnice že obetajo, da zvišajo voznino s 1. avgustom, tovarne zahtevajo za svoje izdelke že sedaj več in tako se mora podražiti vse, kar človek kupi in proda. Podražilo pa se ne bo samo za toliko, da spravimo one milijone, ki jih zahteva Trboveljska družba, pri tem podraženju bo še vse polno drugih prekupcev poiskalo svojega dobička. Plačati bo pa moral tisti, ki ne more zvaliti svojih dohodkov na drugega, tisti, ki si v potu svojega obraza služi svoj vsakdanji kruh, pa naj bo to meščan, ali kmet ali navadni delavec.

Ali se pa temu nezaslišanemu podraženju ni bilo mogoče upreti? Ali nima naša vlada toliko moči, da bi ščitila koristi našega prebivalstva proti mogočni družbi?

Načelstvo Jugosl. demokratske stranke je takoj energično protestiralo proti temu podraženju in zahtevalo, naj se uredi podraženje če je že potrebno, sporazumno z uporabniki in kolikor je res treba. Isto je zahtevala Narodno socialna stranka. Kaj bodo dosegli, je težko reči. Saj se je podraženje zgodilo z vednostjo naše deželne vlade, z vednostjo tiste vlade, ki se krčevito brani, da bi prišlo vanjo tudi kaj zastopnikov drugih strank, z vednostjo tiste vlade, ki venomer trdi, da dela za ljudstvo proti kapitalistom, ki pa brez vsakega najmanjšega upora dovoli, da veliki kapitalizem izsesa iz najširših slojev meni nič tebi nič letnih 150 milijonov.

Protestni shod v Ptuj.

Preteklo nedeljo se je vršil v Ptuj na javnem trgu protestni shod proti najnovejšim nasilstvom naših dednih sovragov Italjanov na eni strani, ki po celem našem zasedenem ozemlju palijo in plenijo domove naših zaslužjenih bratov, pobijajo in mučijo ta toliko izkušeni rod, ter Nemcev na drugi strani, ki s pomočjo prvih in laži prijateljske antante hočejo odpraviti demarkacijsko črto na Koroškem ter zahtevajo od nas, da zapustimo Radgono, predno oni izpolnijo v sanžermenski pogodbi jim naložene dolžnosti.

S svojim več tisočglavim obiskom shoda pokazalo je naše ljudstvo, da se zaveda grozodejstev, storjenih na našem narodu in dalo glasno duška svojemu gnevu radi barbarstev italjanskih in nemških zahrbtnosti.

Po otvoritvi shoda in pozdravu množice po vladnem komisarju dr. Senčarju je povzel besedo prof. Sovre, ki je v jednatih besedah očrtal, s kako krvoločnimi kremplji se zajeda v naše meso dedni sovražnik italjanski, uničujoč moralno, politično in gospodarsko vse, kar je naše,

Naša znana prvoboriteljica za pravice